

Repercussions econòmiques de l'Acord d'associació per a Andorra i per als economistes

Neus Cornella i Ayerbe

La primera pregunta que ens hem de fer és per què volem un Acord d'associació amb la UE? Les successives lleis d'inversió estrangera del Principat d'Andorra, del 2008 i del 2012, es van fer amb l'objectiu de diversificar la nostra economia, per atreure inversions i empreses que poguessin contribuir al desenvolupament del nostre teixit empresarial aportant valor afegit i poder assolir una diversificació de l'economia del Principat d'Andorra. A més, en els darrers anys, Andorra ha treballat per desenvolupar un model fiscal homologable al dels països veïns, amb l'aplicació d'un impost directe sobre les societats i les persones físiques.

Però malgrat la llei d'inversió estrangera i el seu nou marc fiscal, s'ha evidenciat que no és suficient per assegurar el creixement de l'economia andorrana i es confirma la necessitat d'un nou model econòmic per a Andorra.

Amb la crisi de la covid-19 s'ha fet palesa la poca diversificació de la nostra economia, que ens fa ser més vulnerables a qualsevol contingència que pugui succeir, i al mateix temps ha evidenciat que no ens podem aïllar d'un món global (programa de vacunació Covax).

Un Acord d'associació ens donaria la possibilitat de participar en el mercat interior (MI) de la UE, que pot afavorir la diversificació de l'economia del nostre país atraient noves activitats que sense el marc legislatiu de la UE no poden establir-se a Andorra o no troben a Andorra un mercat atractiu. Per als prestadors de serveis ens obrirà l'oportunitat de participar en el MI i poder prestar serveis amb més garanties a la UE. Segurament podrem observar un increment significatiu dels serveis prestats a la UE des d'Andorra, amb els possibles efectes positius que tindrà sobre el PIB. Probablement també s'incrementarà l'activitat exportadora de productes d'alt valor afegit manufacturats a Andorra amb destí a la UE.

Per contra, l'Acord també suposarà un increment de la competència per als professionals establerts a Andorra, i no des d'Andorra, com ja passa avui en dia, sinó des de qualsevol país de la UE, per la qual cosa s'han de posar novament una sèrie de salvaguardes, com ara la inscripció temporal als col·legis professionals, assegurances, coneixements mínims de la legislació del país, coneixement de l'idioma..., entre d'altres.

Les activitats tradicionals de tipus industrial, on l'economia d'escala és un element important, no són atractives al nostre territori, però sí que ho podrien ser per a alguns dels processos, com la part de disseny i investigació. Actualment ja en tenim alguns exemples a Andorra. Pel que fa a la indústria actualment existent, la fabricació de cigarretes, difícilment podrà sobreviure en un entorn de lliure circulació de mercaderies sense traves fiscals, per l'aprofitament d'economies d'escala que tenen les fàbriques ja existents a Europa i que no tenim a Andorra. Aquest és un bon exemple de la necessitat d'una transitòria llarga per tal de permetre un període d'adaptació cap a altres alternatives.

Així mateix, podrem participar en programes de fons europeus, tot i que haurem de valorar quins són estratègics per al nostre país. A tall d'exemple, hauria estat interessant accedir als fons Next Generation EU que s'atorguen per al desenvolupament de projectes, entre d'altres, de digitalització i sostenibilitat, i accelerar el procés de transformació digital que està duent a terme el Govern d'Andorra.

A data d'avui, els avantatges que tindriem amb un Acord d'associació són difícils de quantificar, perquè depenen en gran mesura dels acords que s'assoleixin. Serà molt important, com ja hem apuntat anteriorment, que es negociïn unes transitòries llargues que ens permetin adaptar-nos al nou model i que siguem capaços de mantenir i preservar les especificitats del nostre país. Tanmateix, aquest nou model no s'ha de fer sense tenir en compte una sèrie de salvaguardes que preservin els principals actius del nostre país.

Històricament, Andorra ha trobat un sistema per acollir la majoria de la població immigrant posant un límit, que és el treball. Aquest sistema ens ha permès evitar conflictes socials. Per tant és molt important que es vinculi la residència a l'obtenció d'un permís de treball si volem seguir mantenint l'ordre públic actual, un dels principals actius del nostre país. Val la pena recordar que a Andorra, el 51% de la població no és andorrana i ja som des de fa anys un país d'acollida d'immigrants amb proporcions molt superiors a les dels països veïns, un exemple d'integració social.

Si volem seguir mantenint la qualitat de vida que tenim actualment, i preservar els nostres recursos naturals, hem de poder imposar quotes que limitin el nombre de persones i professionals que poden treballar i viure en el nostre territori, com ho han fet altres petits estats, com ara Liechtenstein. Qualitat de vida i seguretat són factors claus per atreure talent. No hem d'acceptar polítiques socials que no puguem assumir.

En particular, per als professionals liberals economistes, l'actual legislació europea permet a l'estat membre d'acollida exigir mesures compensatòries, com per exemple, haver d'efectuar un període de pràctiques amb un professional resident, proves d'aptitud tècniques i coneixements lingüístics de l'idioma del país d'acollida, però també caldria considerar ràtios de professionals, entre d'altres salvaguardes a tenir en compte en el moment de la negociació. És essencial garantir la qualitat dels serveis professionals a través de la supervisió d'institucions o col·legis professionals, i en aquest sentit caldrà diferenciar el dret d'establiment del de la lliure circulació de serveis.

Des d'un punt de vista global ens canviaran les regles del joc. El canvi de paradigma serà bo en general, però potser no ho serà per a tot el nostre teixit empresarial, i tampoc no hem d'acceptar un acord d'associació a qualsevol preu.

De manera general el teixit empresarial haurà de ser més competitiu. No obstant, els nostres empresaris, amb la Llei d'inversió estrangera, ja estan preparats per ser competitius. En el sector dels serveis, moltes multinacionals ja estan establertes a Andorra, des d'on ofereixen els seus serveis, sense que els ciutadans d'Andorra puguem prestar els nostres serveis als països de la UE.

Alguns dels aspectes negatius de l'Acord d'associació serà el cost que tindrà tot el desplegament normatiu del cabal comunitari, amb el consegüent increment del personal necessari, així com la possible pèrdua de control de les telecomunicacions, que ara mateix suposen una font d'ingressos important en el pressupost de l'Estat. Aquest darrer punt serà un dels esculls en el procés de negociació.

Si mirem dades macroeconòmiques, en línies generals les economies dels països que s'han acostat a la UE han vist millorar el seu PIB de manera considerable. Per al període 2009 a 2019, si observem l'evolució del PIB per càpita de Liechtenstein, veiem que ha experimentat un creixement del 68%; en el cas de Luxemburg el creixement ha estat del 28,7%; per a Suïssa l'increment ha estat del 47%, mentre que en el cas d'Andorra el creixement ha estat del 15,97%.

En l'actual context de crisi, en què la majoria dels indicadors econòmics del Principat d'Andorra no presenten la tendència a l'alça desitjada, semblaria que per diversificar la nostra economia, atreure talent i innovació amb valor afegit, la solució sigui un Acord d'associació amb la UE que permetria posicionar l'economia andorrana en situació de competir en condicions d'igualtat amb les economies veïnes. Ara bé, aquest Acord d'associació ha de preservar les especificitats d'Andorra i assegurar el manteniment de l'actual model social.

Actualment la UE és una institució que viu una situació de transformació, amb el Brexit del Regne Unit i amb la ruptura de les negociacions amb Suïssa. Per tant, Andorra ha d'aprofitar aquesta situació per obtenir una certa flexibilitat en els acords que vulgui assolir, tenint molts clars els objectius i salvaguardes innegociables per al nostre país.

Semblaria que l'Acord d'associació amb la UE sigui l'acord natural, però si no s'assoleix, potser se n'haurà de buscar un altre, ja que en l'entorn totalment globalitzat en què vivim és difícil poder sobreviure mantenint-se aïllats de la resta del món.

Neus Cornella i Ayerbe

Degana del Col·legi d'Economistes d'Andorra